

טוני גרינמן, משרד עורכי דין עדכונים בדיני זכויות יוצרים, תקשורת ומדיה

העדכון מוגש כשירות ללקוחותינו, למידע מפורט יותר בקרו באתר שלנו ב-
www.tglaw.co.il

בית משפט הכיר בתוכנית להחלפת קבצים בפיר - טו - פיר

בפסק דין מהפכני דחה בית משפט בקליפורניה את תביעתן של תעשיות המוזיקה והסרטים נגד חברות גרוקסטר וסטרימקאסט, שמפעילות שירותים להחלפת קבצים באינטרנט באמצעות תוכנות המופצות ברשת וניתנות להורדה, חינם אין כסף, לכל דורש. התוכנה מאפשרת למשתמש להחליף קבצים עם משתמשים אחרים, ובין השאר, קבצי אודיו ווידאו המוגנים בזכויות יוצרים.

גרוקסטר מפיצה גרסה של התוכנה קאזה, ואילו סרימקאסט מפיצה את התוכנה מורפאוס העושה שימוש בטכנולוגיה הפתוחה של גנוטלה. על אף השוני ביניהן, שתי התוכנות מבוססות על טכנולוגיית פיר - טו - פיר (עמית אל עמית). זוהי רשת תקשורת בין מחשבים, שבאמצעותה יכולים המשתמשים להחליף קבצים המאוחסנים על מחשביהם ישירות עם משתמשים אחרים. הואיל והקבצים המוחלפים לא עוברים דרך מחשבי הנתבעים, התביעה נסמכה על הטענה כי מעשיהן מהוות הפרה עקיפה או תורמת של זכויות היוצרים של התובעות. בפרשת נאפסטר הובהר, כי תנאי להקמתה של אחריות מסוג זה הוא קיומם של שני אלה: א) הנתבע ידע על הפעילות המפרה של המשתמשים; ו- ב) הוא עודד, גרם או תרם תרומה מהותית לפעילות זו. נתבע ייחשב כמי

כב' השופטת יהודית שיצר, מבית המשפט המחוזי בתל-אביב הסכימה עם טענה זו. לדבריה: "אין להעלות על הדעת שסרט אשר מרכיבים ואלמנטים רבים שלו זוכים להגנה... דווקא הבמאי שלו אשר אחראי לכל אלה ומחבר פיזית בין כל הגורמים הללו, לא ייחשב אף כמחבר".

השופטת ציינה, כי מדינות רבות בעולם מכירות בזכויות יוצרים של במאים, וכי "המהות בישראל של היצירה הקולנועית, וחלקו של במאי היצירה, אינה שונה מהמהות של תפקיד הבמאי במדינות שונות".

"אין אפשרות ליצור סרט ללא במאי", ציינה השופטת, "וכמעט ולא קיימים סרטים, אשר נוצרו ללא מישהו שביים אותם. לכן זכאי הבמאי להכרה בזכויותיו". המסקנה "הבלתי נמנעת" מכל אלה היא, לדברי בית המשפט, כי "הפרשנות הראויה היא שבמאי קולנוע וטלוויזיה הם בעלי זכויות יוצרים בסרטי קולנוע ובסרטי טלוויזיה".

חשיבותה של פסיקה זו חורגת ללא ספק מהנושא המידי של פיצוי קלטות ריקות, שעמד לדיון. היא מאפשרת לבמאים לתפוס את מקומם הראוי ביצירה האורקולית, וכמו יוצרים אחרים, לדרוש תמלוגים בגין השימושים ביצירתם, כגון שידור בטלוויזיה והקרנה בציבור. משרדנו גאה לציין, כי אנו ייצגנו את חברת תל"י בהליכים אלה. כמי ששותפים שנים רבות למאבק הבמאים להכרה בזכויותיהם, אנו שמחים בשמחתם על פסיקה צודקת זו.

בית משפט הכיר בזכויות יוצרים של במאים

בפסק דין תקדימי הכיר בית משפט לראשונה בזכויות יוצרים של במאי קולנוע וטלוויזיה.

פסיקה חשובה זו ניתנה במסגרת תביעה שהגישה תל"י, חברת התמלוגים של יוצרי הקולנוע והטלוויזיה בישראל, נגד אקו"ם, בה ביקשה מבית המשפט לתת פסק דין הצהרתי, לפיו זכאים במאים להשתתף בפיצוי, האמור להיות משולם ע"י המדינה לבעלי זכויות יוצרים בגין אבדן ההכנסות, שנגרם להם כתוצאה מהקלטות ביתיות של יצירותיהם. אקו"ם, האחראית לקבלת וחלוקת הפיצוי בין בעלי זכויות היוצרים, סירבה להכיר בזכותם של במאים להשתתף בו, בטענה שהחוק אינו מכיר בהם כיוצרים ובעלי זכויות.

חוק זכות יוצרים הישראלי, שנחקק ב-1911, אינו מתייחס באופן מפורש לשאלת הבעלות בזכות יוצרים ביצירה הקולנועית והטלוויזיונית. על כן, על יצירה זו חל הכלל הרגיל, לפיו בעל זכות יוצרים ביצירה הוא "מחבר" היצירה.

תל"י טענה, כי כשם שיש להסיק כי הסופר הוא מחבר היצירה הספרותית, המלחין הוא מחבר היצירה המוסיקלית והצייר הוא מחבר של היצירה האמנותית, כך, כל בחינה של העשייה הקולנועית, חייבת להוביל למסקנה, כי הבמאי הוא המחבר, או לכל הפחות, אחד המחברים העיקריים של היצירה הקולנועית והטלוויזיונית.

את המצב במשפט המשווה. על פי הדין הקיים בארצות הברית, וכן זה הנהוג באיחוד האירופי, ספרייה הפועלת ללא כוונת רווח רשאית להשאיל או להשכיר תקליטורים, ובלבד שגם ההשאלה או ההשכרה עצמן תיעשנה ללא כוונת רווח.

בית המשפט דחה את טענת חברות התקליטים כי העובדה שהספרייה עוסקת בפעילות קבועה, המתייחסת לציבור מתחלף של אנשים, מספיקה בכדי לקבוע שהפעילות הנה לצורכי מסחר. פרשנות שכזו חותרת תחת העיקרון הבסיסי המנחה את פעילותה של ספרייה ציבורית, הטמון בעצם היותה "ציבורית" ופתוחה לציבור הרחב.

בית המשפט ציין, כי פרשנות שכזו עולה בקנה אחד עם תכליתם של דיני זכויות יוצרים, שהיא מתן תמריץ ליוצר, על מנת להשיג נגישות מכסימלית של היצירה לציבור הרחב. יצוין, כי למרות שהשאלה כאמור אכן מותרת בארה"ב ובאיחוד האירופי, לצדה מובטח פיצוי ליוצרים ולבעלי הזכויות. ראוי שגם המחוקק הישראלי ידאג להסדר פיצוי שכזה.

אופוס! היא לא עשתה את זה, שוב

בית משפט בפילדלפיה דחה תביעה שהוגשה נגד הזמרת בריטני ספירס, ושבה נטען כי שירה "what you see is what you get" מפר זכות יוצרים בשיר של התובעים, שהוגש לספירס באמצעות סוכן. בית המשפט קבע, כי הראיות מוכיחות כי ספירס הקליטה את השיר שלה לפני שקיבלה לידה את השיר של התובעים. לכן, לא התקיים יסוד ה"גישה", שבלעדיה שירה של ספירס לא יכולה להיות פרי העתקה.

תורמת של הנתבעות. כמו כן, לא נמצאו החברות הנתבעות אחריות בהפרה שילוחית, הואיל ולא היתה להן את הזכות והיכולת לפקח על הפעילות המפרה, לאחר שכבר מכרו את התוכנות.

יצוין, כי המשתמשים בשירות נותרו בגדר מפרי זכויות יוצרים, אך מי יכול לרדוף מיליוני משתמשים ברחבי העולם? אין ספק, כי ערעור על פסיקה זו, המאיימת על תעשיות הבידור, בדרך. אנו נעקוב אחר ההתפתחויות.

מותר לספריות ציבוריות להשאיל תקליטורים

בית המשפט העליון פסק לאחרונה, כי לספרייה ציבורית מותר להשאיל תקליטורים של מוסיקה, וכי היא אינה חייבת בתשלום תמלוגים לבעלי הזכויות בהקלטות ובמוסיקה, בגין השאלה זו.

הדיון במקרה זה עסק בפעילותה של הספרייה הציבורית בחולון, שהשאילה תקליטורים למנויה, תמורת דמי מנוי סמליים, שכיסו רק חלק של הוצאות השירות.

לפי פקודת זכויות יוצרים "השאלה או השכרה, לצורכי מסחר, של קלטת שבה טבועה יצירה או חלקה המהותי, היא זכות יוצרים כמשמעותה בחוק זכות יוצרים".

לפיכך, השאלה המרכזית שניצבה במרכז הדיון הייתה האם פעילותה של הספרייה נפלה בגדר "השאלה או השכרה לצורכי מסחר" של אותם תקליטורים.

לדעת כב' סגן הנשיא (בדימוס) ש' לוי, על בית המשפט לצקת תוכן למונח "לצורכי מסחר", תוך מתן משקל לאינטרסים היחסיים של הטוען לבעלות קניינית מזה ולצורכי הציבור מזה. בפסק הדין בחן השופט

שתרם תרומה מהותית להפרה, אם, לאחר שנודע לו על הפעילות המפרה, יכול היה לעשות שימוש בידע שלו כדי לעצור את ההפרה. אין ספק שהחברות במקרה זה ידעו שבאמצעות התוכנות שהן מפיצות יעשה שימוש בלתי חוקי על-ידי המשתמשים הביתיים. אולם, בדומה לפסיקה בפרשת "סוני" הידועה, בה תבעה התאחדות הסרטים האמריקאית את חברת סוני על שמכרה מכשירי וידאו, במקרה זה ניתן לעשות שימושים חוקיים בתוכנות להחלפת הקבצים, כמו למשל החלפה של קבצי מוזיקה שאינם מוגנים בזכויות יוצרים או סתם החלפה של תוכנות המופצות בחינם ברחבי הרשת.

אם כן, השאלה המרכזית שיש לשאול היא, האם גרוקסטר וסטרימקאסט היו יכולות לעשות משהו, מלבד להפיץ את התוכנה, כדי לעצור את ההפרה של המשתמשים. במקרה של נאפסטר, נמצאה החברה אחראית להפרה מאחר וסיפקה את רשת התקשורת (אתר, שרתים, מנועי חיפוש וכד') אשר רק באמצעותה יכלו המשתמשים ליצור קשר אחד עם השני. לעומת זאת, במקרה זה נעשה שימוש בטכנולוגיה שונה. זוהי רשת תקשורת אשר באמצעותה יכולים המשתמשים להחליף קבצים ישירות עם מחשבים אחרים, ללא צורך במעבר דרך ציר מרכזי, וללא כל התערבות מהותית מצד הנתבעות. במילים אחרות, אם גרוקסטר ו/או סטרימקאסט תיסגר ותבטל כל פעילות של המחשבים שברשותם, המשתמשים עדיין יוכלו להמשיך להחליף קבצים ברשת, מה שלא היה במקרה של נאפסטר- ברגע שהחברה הפסיקה פעילותה, המשתמשים לא יכלו יותר להחליף הקבצים.

לפיכך, מצא השופט שלא נמצאה כל הוכחה להפרה